

fiende; men da den nu ikke er det, er Vanskeligheden der heller ikke; den omtalte Paragraph i det andet Lovforslag vil naturligtvis komme til at maatte forandres ved 3die Læsning af dette, isald den heromhandlede Paragraph skulde komme til at gaae igjennem. Man vil altsaa see, at hvad der har bevæget mig til at stille denne Paragraph, det er en ganske simpel Principssag. Jeg vil nemlig ikke anerkjende, at det, er rigtigt her i Staten at beskaffe Kirken som Kirke, eller at eftergive Kirken Noget som Kirke. Jeg vil meget gjerne indrømme det, og ansee det for nødvendigt at behandle Kirkens Embedsmand med samme Omhu og Lempføidighed, som alle de andre Embedsmand i Staten. Men jeg kan ikke, efterat Constitutionen er bleven indført, ja jeg vil sige, jeg kan ikke, efterat Lutherdommen er bleven den herskende Kirke her i Landet, hvor Kongen er Kirkens Overherre, jeg kan ikke, siger jeg, komme til at anerkjende, at Kirken i den Betydning skal være tilskede som en Genshed, som en Besiddelse, at den skulde behandles i sin Heelhed paa samme Maade som al anden Besiddelse. At jeg nemlig, naar jeg vilde give en Skattelettelse for det Hartkorn, som er tillagt Præstelønninger, ikke skulde give de nærværende Embedsmand den som en Erstatning for Tab i Løn, men skal give det til Kirken som et Institut, det kan jeg ingensinde indrømme; og ethvert Exempel paa en Handling, som gaaer ud derpaa, vil jeg modsætte mig, hvad enten det lykkes mig at faae den Modstand, jeg her gjør, understøttet eller ikke. Jeg nedlægger den som en Protest; thi jeg har den dybeste Overbeviisning om, at dersom man i det Hele kommer til at forfølge dette System og at betragte Kirken som sammenhængende med Kirkens Eiendom, vil man komme ind paa den farligste Afvei, man er udsat for at komme ind paa. Der er neppe nogen Afvei, der har ført til saamegen Ulykke og saamegen Skade for Religionen, som det, at faae blandet det tidslige Gods med det geistlige Væsen, og at binde Geistligheden til Jordsmonnet, til det, man har kaldt Kirke. Intet er saa forvirrende, som at kalde den Masse af Gods, som i sin Tid er brugt til at lønne Kirkens Embedsmand, Religionens Tjenere med — at kalde det Kir-

ken. Det er ikke Kirken i religiøs Betydning, men det gjør Kirken til en Stat i Staten, som man vel skal vogte sig for at organisere, og som er den allerfarligste af alle Stater i Staten (Hør!). Netop i en Stat som vor vilde den endnu blive farligere end i de fleste andre, fordi vi en lang Række af Aar have været vant til at betragte vor Konge, Statens Personification, som staaende i Spidsen for Kirken, og derved have faaet et Begreb om dens Væsen i Staten, som, naar vi nu vilde overføre det paa en Kirke, som gjorde sig uafhængig, vilde aabenbart komme os til stor Meen. Det er derfor, at jeg har stillet denne Paragraph. Gaaer den igjennem, troer jeg, at vi have bidraget væsentligt til at forandre et falskt Forhold; gaaer den ikke igjennem, da er det mig klart, atter at have nedlagt en Protest mod en saa farlig Veie, som vi flere Gange her allerede have været paa Veie til at betrede.

Cultusministeren: Det er anerkjendt, at det Forslag, som her er stillet, staaer i Modstrid med hvad der under anden Behandling af Lovudkastet angaaende flere Skatters Sammen- dragning blev vedtaget, og vedtaget med en ikke ringe Majoritet, den ene Afstemning nemlig med 50 mod 17, den anden med 51 mod 16. Det forekommer mig heller ikke rigtigt i Formen her, at ville forandre det Resultat, man kom til ved den anden Behandling af bemeldte Sag, ligesom jeg ogsaa troer, at den Betragtning, som er bleven opstillet for, at godtgjøre, at man burde foretage denne Forandring her, ikke er rigtig. Jeg troer ingensunde, at der i denne Sag er Tale om det store Spørgsmaal, som vi ellers maae komme ind paa, nemlig om Kirkens Adkomst til Eiendom eller ikke. Thi dens Eiendom bliver simpelt hen beskattet efter de almindelige Regler, som andet Jordegods i Landet, og der er ikke Tale om, hvad man i andre Lande har, nemlig om Kirkens Immunitet. Hvad her er Tale om, det er Spørgsmaalet om de kirkelige Embeders Lønninger og de Byrder, som man lægger paa de kirkelige Embeder. Det er sagt, at den Bestemmelse, som Udcastet indeholder, bevirker, at de geistlige Embedsmand behandles noget forskjelligt fra de andre Embedsmand,